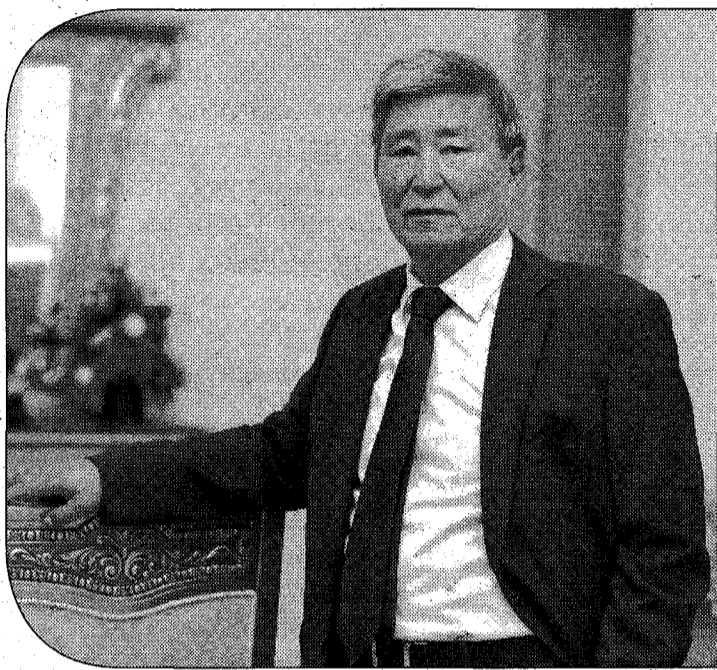

ҒЫЛЫМ биігіндегі азамат

Ғылым жолы – ауыр жол. Бұл жол асқан ыждағаттылықты, өз ісіне деген махаббатты, сарқылмайтын күшті және нақты мақсатты қажет етеді. Осындай жауапты жолды таңдап, ғұмырын білім және ғылымға арнаған Мырхалықов Жұмахан Үшкемпірұлының есімі елімізге кеңінен танымал. Оның Қазақстандағы тоқыма өнеркәсібіне мамандар даярлауда Тараз мемлекеттік университетінде жаңа факультет ашып, Әуезов университетін

әлемдік деңгейдегі үздік жоғары оқу орындарының қатарына қосудағы еңбегін атап өтпеске болмас. М.Әуезов атындағы ОҚУ-да «Сәуір – ғалым айы» іс-шарасы аясында академик Ж.Мырхалықовтың 70 жылдығына арналған «Ғылым: Цифрлық экономиканың сын-қатерлері» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция ұйымдастырылады.

Конференцияға Қазақстан Республикасы Ұлттық Ғылым Академиясының академигі, профессор, т.ғ.д, ҚР Ұлттық инженерлік ғылым академиясының академигі, Халықаралық инженерлік ғылымдар академиясының академигі Жұмахан Үшкемпірұлының ғылым белестеріндегі еңбектері арқау болмақ.

Тасын түртсең тарихтан сыр шертетін Тараздың жері әулиелі жерлер мен кесенелерге бай.

Мырхалықов Жұмахан Үшкемпірұлы дәл осы киелі мекенді жарып өтетін Асау өзенінің бойында Бірлесу еңбек ауылында дүниеге келген.

Ол 1976 жылы Мәскеудегі Еңбек Қызыл Ту орденді А.Н.Косыгин атындағы тоқыма институтын бітірді. Еңбек жолын 1976 жылы Жамбыл жеңіл және тамақ өнеркәсібі технологиялық институтының оқытушысы қызметінен бастаған. 1985 жылдан 1993 жылға дейін жіп иіру фабрикасының директоры болып қосымша жұмыс істеді. 1995 жылы М.Х.Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университетінде Қазақстандағы тоқыма өнеркәсібіне мамандар даярлауға бағытталған алғашқы факультетін құрды. Ғалым жастайынан ғылыми ізденістерге именбей араласып, 1983 жылы Мәскеуде оқыған оқу ордасында кандидаттық диссертациясын, 2007 жылы ҚР Ұлттық ғылым Академиясының механика және машина жасау институтында докторлық диссертациясын қорғады. Академик Ж.Ү.Мырхалықовтың 458 ғылыми-өдістемелік жұмысы жарияланған. Оның ішінде 50-ден астам оқулық пен оқу құралдары, 57 патент пен авторлық куәліктері бар. Оның басшылығымен 5 кандидаттық, 40 магистрлік, 3 докторлық диссертация қорғалды. Ғалымның зерттеулері өндіріске, ғылыми-зерттеу жұмыстарына енгізіліп, КСРО Бүкілодақтық Халық Шаруашылығы Жетістіктері Көрмесінің күміс медаліне ие болды.

Ж.Ү.Мырхалықов химиялық технология және жабдықтар, химия, құрылыс, жеңіл өнеркәсіптегі жаңа материалдар, медициналық және арнайы мақсаттағы жаңа тоқыма материалдарын алу, сондай-ақ, Қазақстанның оңтүстігінде тоқыма кластерін кадрлық қамтамасыз ету жүйесін қалыптастыру саласында ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді. Үнемі ізденістегі азамат ғылым саласында ғана емес, Оңтүстік Қазақстан облысының мақтатоқыма кластерін ұйымдастыруға және «Оңтүстік» арнайы экономикалық аймақтың (АЭА) құрылуына қатысты, кадрларды даярлау мәселелері жөніндегі сараптамалық кеңестің мүшесі және «Оңтүстік» АЭА-да жыл сайынғы семинар-кеңестің ұйымдастыру комитетінің тұрақты төрағасы болды.

Ұстаз, ғалым, басшы еліміздің саяси-экономикалық әлеуметтік саласын дамытуға да өз үлесін қосты. Айталық, 1999-2007 жылдары Тараз қалалық мәслихатының бірінші және екінші шақырылымдарының депутаты болып сайланды, онда білім және ғылым жөніндегі комиссияны басқарды. Қазіргі таңда ол «Инновация және технологиялық жаңғырту ғылыми-зерттеу институты» ЖШС бас директоры, Қазақ Ұлттық инженерлік академиясы Оңтүстік филиалының директоры жұмыстарын атқаруда. «Industrial technology and engineering» халықаралық ғылыми журналының, «Процестер мен технологиялардың механикасы және модельдеу», «Оңтүстік Қазақстанның ғылымы мен білімі» республикалық ғылыми журналдарының редакциялық алқаларының мүшесі болып табылады.

Атпал азаматтың өнегелі өмірі мен көпжылдың еңбегі еленбей қалған жоқ. Кадрларды даярлаудағы жетістіктері, білім мен ғылымды дамытқаны үшін «Қазақстан Республикасының білім беру ісінің құрметті қызметкері» төсбелгісі (2004 жыл), ОҚО-ның 80 жылдығы-

Жұмахан Үшкемпірұлы 2008-2011 жылдары М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің факультет деканы, институт директоры, инновациялық қызмет жөніндегі проректоры қызметтерін атқарды. 2012-2018 жылдары М.Әуезов атындағы ОҚМУ ректоры болды. Университетті басқару кезеңінде Ж.Ү.Мырхалықов ЖОО-ның ғылыми және зерттеу әлеуетін нығайту бойынша ұйымдастырушылық жұмыс жүргізді, бұл ЖОО-ға Қазақстан Республикасының жетекші ғылыми-зерттеу және білім беру орталықтарының бірі болуға және QS үздік жоғары оқу орындарының әлемдік рейтингінің ТОП 501+ қатарына кіруге мүмкіндік берді. Сонымен қатар, іскер басшы университет жанынан шағын инновациялық өндірістер құруға бастамашы болды. Оның негізінде оқу ордасында ғылыми жобаларды коммерцияландыру қамтамасыз етілді, жаңа жұмыс орындары құрылды. Ж. Үшкемпірұлы Әуезов университетіне басшылық еткен жылдары оның жетекшілігімен ЖОО-ны зерттеу университетіне трансформациялау бағдарламасы өзірленіп, ол іске асырылды және ғылымды басқарудың жаңа жүйесі енгізілді. Сол жылдары 9 ғылыми институт, 10 ғылыми орталық және 28 оқу-зерттеу зертханалары мен өндірістік кешендер ашылды. Оның басшылығымен білім беру бағдарламаларының сапасын жақсарту бойынша нақты жұмыстар жүзеге асты. Еуроинженер, Еуробакалавр, Еуроинформатик Еуропалық сапа белгісін бере отырып, ASIIN неміс агенттігінде бірқатар білім беру бағдарламаларын халықаралық аккредиттеу жүргізілді. Еуропалық комиссия және NATO бағдарламасы қаржыландыратын ірі халық-аралық ғылыми жобалары, Қазақстан мен Ұлыбританияның INSPRE бағдарламасының ұзақ мерзімді әріптестігі шеңберінде «Ғылым және білім саласындағы халықаралық стратегиялық әріптестік» жобасы қолға алынды.

на орай «Облысқа сіңірген еңбегі үшін» медалі (2012 жыл), Білім және ғылым кәсіподақтағы республикалық кеңесінің «Білім және ғылым қызметкерлерінің кәсіподағына сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісі (2012 жыл), «Қазақстан Даңқы» құрметті ордені, Ресей Федерациясы Ресей Жаратылыстану академиясының «Зановаторскую работу в области высшего образования» алтын медалі, Ресей Федерациясы Ресей жаратылыстану академиясының «Зан вклад в развитие изобретательства» А.Нобель медалі, Қазақстан халқы ассамблеясының «Бірлік» алтын медалі, ҚР құрметті инженері (2012 жыл), «Құрмет» ордені (2012 жыл), «Қазақстан Республикасының инженерлік ісін дамытудағы еңбегі үшін» төсбелгісі (2013 жыл), Қазақстан Республикасы Олимпиада комитетінің алтын медалі (2014 жыл), ҚР білім беру жүйесінің дамуына қосқан үлесі үшін, новаторлық ұсыныстар және жаңа буын мамандарды даярлаудағы инновациялық істері үшін А.Байтұрсынов атындағы алтын медалі (2015 жыл), Ы.Алтынсарин атындағы медалімен марапатталған (2016 жыл). Сондай-ақ, Алматы облысы Жамбыл ауданының құрметті азаматы (2016 жыл), Оңтүстік Қазақстан облысының құрметті азаматы (2018 жыл) атағы берілген.

Осындай абырой биігіндегі Жұмахан ағамыз бүгінде 70-ке жетіп, мерейлі жасқа аяқ басты. Ол ғылым, білім жолында табысқа жетіп, нағыз даналықтың шыңына жеткен арда тұлға. Білікті ғалым-ұстаз ретінде отандық ғылым саласының дамуына әлі де талай еңбек сіңіретініне сенімдіміз!

**Ұлжалғас НАЗАРБЕК,
М.Әуезов атындағы ОҚУ
академиялық ғылым
департаментінің
директоры, PhD.**